

Ключевые слова: СМІ, реклама, язык рекламы, графические символы, шрифт, графическая игра.

Summary

This article investigates the functions of graphic symbols in the Slovak and Ukrainian advertising, considers the usage of different kinds of fonts and role of graphics play in the advertising text.

Keywords: Mass-Media, advertising, language of advertising, graphic symbols, fonts, graphics play.

УДК 811.161.2–38

Тарасюк Т.М.,
аспірант,
Волинський національний
університет ім. Лесі Українки

ВОДНА СТИХІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ТЕКСТУ СУЧАСНОГО ЦЕРКОВНОГО ПОСЛАННЯ

Концепт вода, як відомо, належить до основних компонентів національно-мовної картини світу. Крім реального предметного використання, він має й символічне значення. А тому закономірне звернення дослідників гуманітарних галузей знань до вивчення різних аспектів семантики й символіки цієї проблеми [8]. Однак концепт вода як елемент семантичної структури релігійного тексту вивчався принагідно.

А отже, **актуальність** нашого дослідження очевидна. Його **новизна** визначається не лише аспектом окресленої проблематики, а й фактичним матеріалом, яким стали сучасні церковні послання духовенства Української Православної Церкви Київського і Московського патріархату, Української Греко-Католицької Церкви та Української Автокефальної Церкви, опубліковані на сторінках сучасної конфесійної періодики. **Мета** роботи передбачає вивчення мовного вияву номінацій води в семантичній структурі послань.

Водна стихія в досліджуваних текстах представлена узагальненою лексемою *вода* й конкретизованими назвами її реальних виявів “джерело, ріка, море, океан, хвиля, дощ, лавина, потоп”. Семантичне поле *вода* утворене мікрополями: “першопочаток” – джерело (вихідне начало), “водойма” – ріка, море, океан (водний простір), “опади” – дощ (атмосферне явище), “водяний вал” – хвиля, “стихийне лихо” – лавина, потоп (величезна кількість снігу, води, що приносить руйнування).

Використання названих лексем у прямому значенні непродуктивне. Зокрема, лексема *вода* вживана в значенні “напій”, коли йдеться про умови дотримання посту або елементарні умови підтримання біологічного життя людини, напр.: “Кілька днів постимо, утримуємося від розваг, зайвих розмов, скоромної та й загалом надмірної їжі, а з півночі в день причастя – від будь-якої їжі й питва, навіть **води**” [архиєпископ Ігор (Ісиченко)] (тут і далі зазначатимемо тільки автора послання – Т. Т.); “Так як у своїй буденності, ми не можемо собі уявити життя без хліба і

води, – тих складників, які підтримують наше біологічне життя, так і в житті духовному немає існування без Пресвятої Євхаристії” [єпископ Юліан (Вороновський)]. Лексеми *море* та *океан* у значенні “обмеженого географічними координатами водного простору” [3, 802] зафіксовані в складі гідронімів *Червоне море*, *Балтійське море*, *Тихий океан*, напр.: “Перед нами постать Мойсея – провідника народу через **Червоне море**, а тоді – через пустелю” [єпископ Юліан (Вороновський)]; “Дорогою до США тисячі росіян з Китаю тимчасово опинилися в таборі переселенців на о. Тубабао в **Тихому океані**” [архієпископ Ігор (Ісиченко)].

Опорні лексеми *джерело*, *хвиля*, *дощ* у прямому значенні вживані в посланнях факультативно. Лексема *джерело* в значенні “потік води, що утворюється внаслідок виходу підземних вод на поверхню землі” [2, 252] використана на позначення збірного поняття водоюм Харківщини для освячення води, напр.: “Була започаткована традиція відправи великого (Йорданського) освячення води на **джерелах** Харкова...” [архієпископ Ігор (Ісиченко)], лексема *хвиля* – в значенні “водний вал, що утворюється від коливання водної поверхні” [7, 40], напр.: “І ось уже Мойсей, <...> (тут і далі скорочення цитат наше – Т. Т.) захоплено вигукує, стоячи над **хвилями** подоланого Червоного моря: “Правиця Твоя, Господи, прославилась у силі; <...>” (Вих. 15:6–7) [архієпископ Ігор (Ісиченко)]. Лексема *дощ* у значенні “атмосферні опади, що випадають із хмар у вигляді краплин води” [2, 402] набуває негативного маркування надмірної кількості, що спричинює руйнування, напр.: “В наші дні ми спостерігаємо, як все на світі дуже і дуже швидко змінюється. Міняється природа, <...> **дощ** ллється на землю, затоплюючи все без пощади, буревії та сильні вітри руйнують все на своєму шляху” [митрополит Ніфонт].

Зауважмо, Словник української мови, тлумачачи лексему *потоп* у першому значенні, за основу пояснень бере ту ж таки біблійну розповідь “за біблійною легендою – повінь, яку через гріхи людей послав бог, щоб затопити землю” [5, 416], а вже потім пояснює потоп як “велику повінь, великий розлив води”. Лише у біблійному значенні зафіксована названа лексема й у сучасних церковних посланнях, напр.: “Перше, що зробив праведний Ной, ступивши на землю після **потопу** – “спорудив Господеві жертовник <...> і приніс усеспалення” (Бут. 8, 20) [архієпископ Августин].

Опорні лексеми *ріка* й *лавина* в прямому значенні в посланнях не зафіксовані.

Релігійному слову притаманний поліфункціональний вияв, адже “засвоєння читаного або почутого відбувається одночасно на трьох різних рівнях: і як звук, разом з відповідним образом, і як поняття, і, нарешті, як трепетна ідея, що безупинно коливається та в часі багатообразно натякає на понадчасову повноту” [8]. Така тривимірність на мовному рівні досягається за допомогою образних елементів, а отже, закономірне вживання найменувань водної стихії в переносному значенні. Лексема *вода* – складовий елемент порівнянь, символів, протиставлень та, найчастіше, перифраз.

Узуально море є символом життя. Звідси стилістично маркований вираз *життєве / житейське море*. Варто зазначити, що життя в посланнях ніколи не означене епітетом *спокійне*. *Море* завжди *неспокійне, схвильоване*, про що свідчать епітетні й метафоричні найменування, напр.: “В наші дні ми спостерігаємо, як все на світі дуже і дуже швидко змінюється. Міняється природа, стає гнівною та сурою, земля здригається і **море хвилюється** <...>” [митрополит Ніфонт]. Хвилювання природної стихії переноситься на життєві реалії людини з її гріховними пристрастями та бурями, пор.: “Як те **бурхливе море**, так і людське **життя хвилюється** постійними війнами, ворожнечею, боротьбою за владу та земний добробут” [патріарх Філарет]. Емоційного підсилення додають прикметники *бурхливий, неспокійний*, дієслово *хвилюватися*, іменники *хвилі, бурі*, віддієслівний іменник *хвилювання*, які вказують на неспокій та тривожність, напр.: “*бурхливе житейське море*” [архієпископ Августин]; “*неспокійне житейське море*” [єпископ Іриней]; “*хвилювалося житейське море*” [архієпископ Августин]; “*хвилі житейського моря*” [митрополит Ніфонт]; “*всі бурі і хвилювання житейського моря*” [єпископ Никодим]; “*бурхливі хвилі життєвого моря*” [митрополит Антоній].

Подальша трансформація біблійного стереотипного образу *житейського моря* (у текстах послань здебільшого вживано вираз *життєве море*) відбувається шляхом конкретизації територіальних реалій (“*схвильоване море української дійсності*” [архієпископ Ігор (Ісиченко)]) або життєвих турбот (“*бурхливе море мирських турбот, смутку і тривоги*” [митрополит Володимир]; “*бурхливе море житейських піклувань*” [єпископ Іларіон]).

Опорна лексема *море* входить до складу перифраза *море вогнів*, що означає гіперболізовану кількість запалених свічок у пасхальну ніч, напр.: “*Опівночі, коли почується дзвін, відчиняються головні двері віттаря, і священнослужителі із запаленими свічками серед моря вогнів йдуть, співаючи: “Воскресіння Твоє, Христе Спасе, ангели оспівують на небесах <...>”*” [патріарх Філарет].

Із морем традиційно порівнюють і час передпасхального посту, який християнинові обов'язково треба “переплести”, аби “сподобитися” святкувати Пасху (“пристань Воскресіння”), напр.: “*Щирозадушно подякуймо Христу Воскреслому за його ласку, що благословив нас переплести море посту і перевів нас в пристань Воскресіння Свого*” [архієпископ Григорій]. Таке порівняння утворене на основі реальної біблійної події – переходу Мойсея та єврейського народу через Червоне море, напр.: “*Адже Свята Чотиридесятниця, наш сорокаденний піст, символічно нагадує сорокарічні мандри Мойсеєвого народу дорогою з Єгипту – країни рабства – до обраної землі*” [архієпископ Ігор (Ісиченко)]. Отже, перехід через *море посту* – символ очищення.

За допомогою водної стихії в релігійному мовленні передано безмір людських гріхів, напр.: “*Отже, якщо ми християни, то необхідно побачити, перш за все, свої гріхи, а не гріхи сусіда. Побачити свою погибель, своє занурення в океан гріхів*” [єпископ Амвросій]. Типологічне для релігійної комунікації порівняння поняття *посту*, визначеного часовими межами, з *морем* – частиною океану, а

незліченної кількості *гріхів* із поняттям *океану*, який має лише умовні географічні межі на мапі світу.

Стереотипний у мовленні українців вислів за *моря й океани*, який став символом чужини, напр.: *“Вихор збуреної історії гнав греко-католиків і поза межі України, за моря та океани, де вони знайшли притулок серед українських поселенців”* [Синод Єпископів Києво-Галицького Верховного Архиєпископства]. Звідси походить прикметникове утворення *заокеанські поселення*, напр.: *“Стараннями Митрополита Андрія, який двічі особисто відвідав заокеанські поселення, наші одновірці отримали й своїх архипастирів”* [Синод Єпископів УГКЦ]. Океан – межа не лише географічного простору, а й релігійного, пор.: *“Під виглядом духовного відродження в наше життя вносяться чужі менталітету й традиціям нашого народу вірування і звичаї. З подивом і гіркотою доводиться нині бачити і чути заокеанських проповідників, які прибули до нас в Україну, щоб проповідувати Христа”* [митрополит Володимир].

Лексеми *ріка* і *дощ* у посланнях мають негативне маркування й пов'язані з тілесними муками за віру християнську. Терпіння і страждання *“кривавим дощем* спадали вони на ранньохристиянських мучеників, на сповідників православної віри в нехристиянських країнах, під ярмом безбожницької тиранії” [архиєпископ Ігор (Ісиченко)]. *Ріки крові* є мірилом мучеництва за долю української нації та держави, пор.: *“Світло воскресіння переможно сяє й у нашому народі. Адже п'ятнадцять років тому цілий світ із подивом довідався про воскресіння України – землі вільних людей. У минуле відійшли століття іноземних окупацій, набігів і наїздів, геноцидів і голодоморів. <...> Проте християнський дух, віра покоління, **ріки крові** мучеників та ісповідників були не даремні. Ми сподобилися від Бога на власні очі побачити Воскресіння Христа в новітній історії народу, яка вже п'ятнадцять років є історією його незалежності”* [єпископ Юліан (Вороновський)]. Життя в муках (в *“ріках крові”*) – наслідок першого гріха людини, пор.: *“Не треба було довго чекати наслідків цього гріха. Вже на самому початку історії Каїн здіймає руку на свого брата Авеля і проливається перша, невинна братня кров. Подібне, на жаль, відбувалося протягом історії дуже часто. Ціла історія людства – це суцільний ланцюг воєн і людського беззаконня, це **ріки крові** та безмір людського терпіння”* [єпископ Маркіян Трофим'як].

У посланнях наведено приклади зі Святого Письма, де окреслено кількісні параметри води: її надмір і відсутність. З одного боку, у великій кількості (у вигляді потопу) вона спричинює руйнівну дію і є засобом вияву гніву Божого, з іншої – її відсутність протягом тривалого часу (у вигляді дощу) також викликана гріхами людини як кара, напр.: *“Але вона (водна стихія – Т. Т.) також є засобом вияву гніву Божого. Ми можемо згадати, як у **водах великого потопу загинуло людство, що впало у гріхах**”* (Бут. 7:11-24), *“а також фараонове військо”* (Вих. 14, 27–30), *“або навпаки: за гріх царя Ахава і цариці Ізавелі **три роки не було дощу**”* (3 Царств, 17:1) [архиєпископ Августин].

Потоп виступає символом-пересторогою людині за її гріхи, пор.: “А Господь давав знаки: рятував духа людини **потопом**; дозволяв вогневі падати на землю й палити грішне; змії кусали людей й вони гинули марно; хвороби нищили тисячі, бо люди противилися Богу” [архієпископ Ігор (Возняк)].

Опорна лексема *хвиля* здебільшого входить до загальнономовних стереотипних виразів, які означають періодично повторювану дію, обмежену часовими вимірами. Такі явища здебільшого негативно марковані, пор.: “**хвиля насильного захоплення храмів**” [митрополит Ніфонт]; “черговою **хвилею червоного терору**” [архієпископ Ігор (Ісиченко)]; “**хвиля терору, насильства, наругу над людською гідністю**” [архієпископ Ігор (Ісиченко)]; “**хвилі політичного протистояння**” [архієпископ Ігор (Ісиченко)]; “**хвилю протестів**” [верховний архієпископ Гузар].

Зафіксоване у посланнях висловлювання узуального характеру *хвиля еміграції* означає еміграцію як “заробітчанську” [Синод Єпископів УГК], так і “релігійну” [Синод Єпископів Києво-Гальцького Верховного Архієпископств]. Політична еміграція набуває відтінку стрімкості, нестримності за допомогою опорної лексеми *лавина*, але водночас така розбурханість приглушується емоційно-оцінною лексемою *скитальник* (“той, хто блукає, поневіряється, не маючи постійного місця проживання” [6, 267]) на відміну від лексеми *емігрант*, яка має нейтральне значення (“особа, що залишила батьківщину і виїхала в іншу країну для постійного чи тривалого проживання” [2, 476]) напр.: “Після Другої світової війни, коли до першої та другої **хвиль** заробітчанської **еміграції** додалася справжня **лавина** політичних **скитальців**, греко-католицькі єпархії у цих державах було піднесено до рангу митрополій” [Синод Єпископів УГК].

Хвиля – це ще й науковий термін, який означає “коливальний рух у фізичному середовищі” [7, 40]. У посланнях фіксуємо словосполучення *хвилі радіо*, напр.: “По неділях люди вмикали Ватиканське радіо, на **хвилях** якого линула до них Божественна Літургія” [Синод Єпископів Києво-Гальцького Верховного Архієпископств].

Із водою, яка є еталоном чистоти, порівнюють у посланнях життя в час посту – без розваг, пустої балаканини, вибагливих страв і вишуканого вбрання. Таке життя вірян нагадує “смак **свіжої джерельної води**, не зіпсованої жодними додатками й ароматизаторами” [архієпископ Ігор (Ісиченко)].

Своїм хрещенням у Йордані Ісус Христос освятив воду. Відтоді започаткована традиція великого (Йорданського) освячення води. У релігійних віруваннях така вода разом із молитвою має здатність зцілювати від хвороб і здебільшого іменована *цілющою, живильною, чудодійною*, пор.: “Нерідко й до церкви ми звертаємося, як до терапевта, чекаючи на **рецепт конкретних, видимих ліків на духовну недугу: особливої молитви, чудодійної води, мудрої поради отця-духовидця**” [архієпископ Ігор (Ісиченко)].

В одному з послань *води хрещення* порівнюються зі *сльозами покаяння* з однією відмінністю: перші омивають від первородного гріха, другі – від гріхів насущних, прижиттєвих, напр.: “І для душі, обмитої **сльозами покаяння**, як

водами хрещення, і обійнятої вогнем Духа Святого, воскресіння – це не тільки очікувана обіцянка, але й існуюча реальність” [архиєпископ Августин].

Множинна форма води хрещення, актуалізує сему “водна маса джерел, озер, річок, морів, океанів” [1, 716]. Для релігійного мовлення стилістично маркована форма води Дніпра, коли мова йде про місце хрещення язичницької України, напр.: “Повернувшись до Києва, він (Володимир – Т. Т.) <...> наказав здійснити масовий обряд Хрещення у **водах Дніпра**” [Конференція РК Єпископів України]. Води Дніпра для українців – символ Йордану, а зафіксований у посланнях вислів *привести руський народ до вод хрещення* означає “о хрестити, здійснити обряд хрещення”, напр.: “Святий князь Володимир, **привівши руський народ до вод хрещення**, до духовного оновлення, до спасіння, звершив слова ап. Якова: “Хто повернув грішника з невірної путі його, спасе душу від смерті і покриє безліч гріхів” (Як. 5:20) [митрополит Ніфонт].

У християнстві поряд із символічним значенням води сакральної дії набуває і кров Ісуса Христа. Хрестившись водою від Івана Хрестителя, “Христос з нетерпінням очікував **бути охрещеним своєю кров'ю**, не для того, щоб змивати свої гріхи, до котрих був нездібний, але для змивання гріхів з людських душ, за котрі бажав платити своїм терпінням” [архиєпископ Ігор (Возняк)]. Як бачимо, вираз *хреститися водою* зазнав не лише лексичної трансформації (вода → кров), але й семантичної – від семи “позбавлення від первородного гріха” до семи “викуплення з гріхів людства”.

У посланнях наведено приклади євангельських розповідей про зцілення водою. Наприклад, притча про розслабленого, який хворів 38 років і стільки ж чекав на видужання, бо не встигав першим зайти у воду, збурену ангелом. Таку воду з чудодійними властивостями у досліджуваних текстах названо *заколоженою, порушеною, змішаною*, напр.: “недужий скаржився, що немає людини, котра б йому допомогла **ввійти у воду**, коли ангел **заколучує її**, щоб оздоровитися. <...> він потребував допомоги **дійти до порушеної води**” [архиєпископ Ігор (Возняк)]; “<...> у розмові з Христом признався, що він завжди спізнюється до **змішаної води**, щоб там увійти першим, тому що його завжди випереджують” [архиєпископ Ігор (Возняк)].

Опорна лексема джерело найпродуктивніша у текстах послань. Найчастіше за її допомогою утворено перифрази на позначення основних концептуальних елементів релігії: “Різдва та Воскресіння Христового, Святої Євхаристії, церкви, віри, любові”, напр.: “свято Різдва Христового – **джерело християнської віри, надії та любові**” [митрополит Володимир], “Свята Євхаристія – **джерело безсмертя**” [єпископ Никодим], “Церква – **джерело Божої благодаті і спасіння**” [архиєпископ Макарій], “любов – **джерело духовного життя**” [патріарх Філарет]. Як бачимо, в таких перифразах в ключовій лексемі джерело актуалізована сема “вихідне начало, те, що дає початок чому-небудь, звідки постає, черпається щось” [2, 252].

Лексема **джерело** входить до складу перифраз на позначення Бога та Ісуса Христа, напр.: “Ісус – **Джерело і Податель життя**” [патріарх Філарет], “джерело

благословення для всіх людей” [патріарх Філарет], “джерело нового буття, його вічний початок” [єпископ Юліян (Вороновський)]; “Бог – джерело всього життя” [верховний архиєпископ Любомир], “єдине джерело правди” [верховний архиєпископ Любомир].

Варто зазначити, що більшість зафіксованих перифраз із опорною лексемою *джерело* співвідносяться з поняттями, вираженими позитивно маркованими лексемами (*свято, віра, любов, мир, життя, здоров'я*), а тому й позначають семантично співвіднесені номінації, напр.: “*віра в Ісуса Христа – джерело нашої духовної сили й надії*” [патріарх Філарет]; “*мир з Богом – джерело спокою і прощення для кожної людини*” [єпископ Іларіон]; “*життя земне – джерело радості для кожного з нас*” [патріарх Філарет]; “*здоров'я – джерело життєвої сили*” [патріарх Філарет].

Позитивного забарвлення зафіксованим описовим зворотам додають епітетні характеристики, напр.: “*Ісус – джерело вічного життя*” [патріарх Філарет], “*джерело духовного життя*” [патріарх Філарет], “*джерело нашої невимовної радості*” [патріарх Філарет]; “*Бог – джерело непроминущої й безвідплатної любови*” [архиєпископ Ігор (Ісиченко)]; “*пасхальна радість – джерело духовних і тілесних сил*” [митрополит Володимир]; “*віра – джерелом їхнього щастя дочасного і вічного*” [владика Володимир (Війтишин)].

Незначна частина описових зворотів із ключовою лексемою *джерело* позначає негативно марковані не лише у релігійному мовленні реалії: *смерть, гріх, проблеми*, напр.: “*втрата близької людини – джерело горя для кожного з нас*” [патріарх Філарет], “*гріх – джерело і сила смерті*” [архиєпископ Августин]. Подібні негативні події, згідно зі вченням Церкви, викликані здебільшого вчинками самої людини, тобто мають суб'єктивний характер. Найперше джерело страждання, конфліктів, безладдя – гріх, напр.: “*Церква не кличе до пристосовництва, зовсім ні! Вона лише відкриває справжнє джерело конфліктів – гріх як зраду небесного призначення людини, як участь у богоборницькому бунті сатани, князя темряви й усіх поділів*” [архиєпископ Ігор (Ісиченко)]; “*Наша віра вчить, що джерелом страждання створіння та всякого безладдя у світі є гріх людини*” [патріарх Філарет], а звідси і всі богонеугодні вчинки приносять людині лише негатив – лихо, недуги, неспокій і т.ін.

Структурно-семантична організація перифраз – неоднорідна. Двокомпонентна модель малопродуктивна, напр.: “*Ісус – Джерело життя*” [митрополит Ніфонт], “*Джерело миру*” [патріарх Філарет]; “*чесна праця – джерело радості*” [патріарх Філарет]. Частотніша багатоконпонентна модель, ускладнена узгодженими та неузгодженими означеннями, однорідними членами, напр.: “*Ісус – Винуватець і Джерело радості*” [єпископ Симеон], “*Живе Джерело вічного життя*” [єпископ Амвросій], “*джерело життя і Воскресіння*” [патріарх Філарет] “*світлоносним джерелом правди*” [архиєпископ Ігор (Ісиченко)]; “*Бог – джерелом життя і любові*” [патріарх Філарет]; “*віра у Воскресіння Христове – невичерпне джерело світла, енергії та радості*” [патріарх Філарет]; “*Воскресіння Христове – джерело постійної*

радості, небесного торжества” [митрополит Ніфонт], *“невичерпне джерело вічної радості, святої надії і сили нашого християнського життя”* [митрополит Володимир]; *“благодать Воскреслого Господа – джерело миру, щирого порозуміння, терпимості, істинного братерства, творчості та єднання”* [митрополит Володимир]. Спорадично перифрази представлені описовими конструкціями, складнопідрядними реченнями, напр.: *“Воскресіння Христове – джерело народження справжньої істинної радості, яку ні з чим не можна порівнювати”* [архієпископ Августин]; *“Ісус – Той, Хто є джерелом і Творцем самого світла”* [архієпископ Ігор (Ісиченко)], *“Джерело води живої, що тече в Життя вічне”* [єпископ Володимир]. Подібна багатокомпонентність зумовлена, очевидно, специфікою релігійного мовлення, зокрема його тяжінням до образності та емоційності.

Аналіз мовного вияву номінації води дає змогу стверджувати, що водна стихія – активний компонент семантичної структури послань. Вона представлена основними ключовими лексемами, використання яких у прямому значенні обмежене. Зазвичай досліджувані опорні лексеми вживані у переносному значенні у складі порівнянь, перифраз, символів і є стилістично маркованими. Така закономірність пояснюється специфікою релігійного мовлення, покликаного здійснювати насамперед функцію впливу на адресата.

Література

1. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970. – Т. I. – 799 с.
2. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1971. – Т. II. – 550 с.
3. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1973. – Т. IV. – 840 с.
4. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1975. – Т. VI. – 832 с.
5. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1976. – Т. VII. – 723 с.
6. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1978. – Т. IX. – 916 с.
7. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1980. – Т. XI. – 699 с.
8. Сулима В. Біблійні концепти і проповідницька традиція української літератури (на прикладі концепту води) [Електронний ресурс] / В. Сулима. – Режим доступу : <http://www.slovoichas.in.ua> (3.06.2010).

Анотація

У статті проаналізовано мовний вияв номінації води в семантичній структурі сучасних церковних послань, виокремлено ключові лексеми мариністичного характеру. З'ясовано специфіку використання авторами послань цих опорних лексем у прямому значенні та в складі образних елементів: порівнянь, перифраз, описових зворотів; простежено символіку водного простору в релігійному мовленні.

Ключові слова: послання, номінації води, опорна лексема, порівняння, перифраз, символ.

Аннотация

В статье проанализировано языковое проявление номинации воды в семантической структуре современных церковных посланий, выделены ключевые лексемы маринистического характера. Выяснена специфика использования авторами посланий этих опорных лексем в прямом значении и в составе образных элементов: сравнений, перифраз, описательных оборотов; прослежена символика водного пространства в религиозном вещании.

Ключевые слова: послание, наименования воды, опорная лексема, сравнение, перифраз, символ.

Summary

The article deals with linguistic means of expression of nomination of aqua in semantic structure of modern church message. The key lexeme of marynistical character has been singled out. Authors' specific usage of message of these supporting lexeme in the direct meaning and as the part of figurative elements; comparison, periphrases, descriptive expressions have been analyzed; the symbolism of aqua space in church speech has been investigated.

Keywords: message, periphrases, nomination of aqua, supporting lexeme, comparison, symbol.

УДК 81'38:001.4:61

Сизонов Д.Ю.,
аспірант,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ТЕРМІН У СИСТЕМІ ТА ПОЗА НЕЮ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В МАС-МЕДІА

Термін є результатом когнітивної діяльності людини, одним із компонентів соціальної пам'яті, важливим чинником фахового спілкування. Термінологічні проблеми виходять за межі однієї нації чи суспільства, набувають інтернаціонального значення та стають проблемами історії цивілізації людства, взаємовідносин між народами. Тому варто говорити про термін як лінгвістичний феномен, який в усіх сучасних мовах пов'язаний із науковим стилем та однією з основних його характеристик – системністю [7, 8; 17, 16], а також стилем масової інформації та тяжінням до позасистемного характеру [14, 16; 15, 24; 1, 8].

Цим, власне, і визначається **актуальність** даного дослідження, що полягає у розгляді окремих одиниць (термінів) мовної системи та аналізі цих лінгвістичних одиниць поза нею.

Мета наукової статті – проаналізувати особливості функціонування медичної термінології в текстах стилю масової інформації, виокремити та вказати на специфічність і феноменальність терміна як мовного знака, а також розглянути місце терміна в мовній системі загалом та терміносистемі зокрема.

Об'єктом дослідження є медичні терміни як функціональні елементи стилю масової інформації.

Предметом даної статті є сутність термінів у системі та поза нею, а також особливості функціонування медичної термінології в мас-медійних текстах.

Як і всі інші мовні універсалиї (найхарактерніша риса більшості мов світу), термін важко піддається дефініціюванню [6, 9]. Спроби щодо визначення терміна робилися неодноразово, і, мабуть, відсутність спільності в розумінні цього поняття і є найбільш переконливим доказом його (поняття) принципової нечіткості та